

5

Uit de praktijk

10 jaar Bibob – Zuiver zaken doen

Soms worden aan de overheid vergunningen of subsidies gevraagd, waarbij het risico bestaat dat die worden gebruikt om criminele activiteiten af te schermen of te ontplooiën. De Wet Bibob is al tien jaar een goed en effectief instrument om te voorkomen dat de overheid onbedoeld en ongewild criminele activiteiten faciliteert. Het Landelijk Bureau Bibob (het Bureau), onderdeel van Justis, vervult hierbij een belangrijke adviestaak. In de periode van 2003 tot en met 2012 heeft het Bureau 1818 adviezen uitgebracht.

Situaties waarbij sprake is van (mogelijk) misbruik zijn bijvoorbeeld het gebruik van een onderneming om drugs te verhandelen en het witwassen van uit strafbare feiten verkregen vermogen. Ook kan er sprake zijn van stromanconstructies; degenen die als vergunninghouder moeten worden aangemerkt, zijn dan niet degenen die de zaak feitelijk in handen hebben.

Advisering door het Bureau

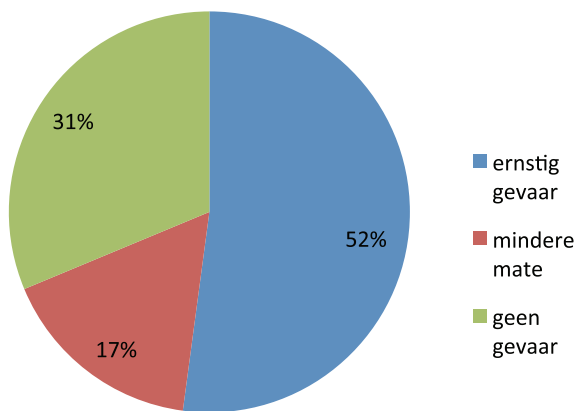
Door middel van een onderzoek naar de achtergrond van een bedrijf of persoon kan inzicht worden verkregen in de integriteit van de aanvrager of gegadigde van een vergunning, subsidie of aanbesteding. Het bestuursorgaan moet eerst een eigen onderzoek doen naar de vraag of de betrokken aanvrager of wederpartij wel integer is. Wanneer een bestuursorgaan naar aanleiding van het eigen onderzoek duidelijke risicofactoren ziet, maar extra informatie en advies wenst, kan een Bibob-advies worden aangevraagd bij het Bureau. Gemeenten en provincies kunnen bij hun eigen onderzoek ondersteund worden door een Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC).

1818 adviezen

De Wet Bibob, die dit jaar tien jaar bestaat, is in deze periode een effectief instrument gebleken voor bestuursorganen. In de periode van 2003 tot en met 2012 zijn er door het Bureau iets meer dan 1800 adviezen aan bestuursorganen uitgebracht. Van deze 1818 adviezen waren er 1563 'reguliere' adviezen en 255 zogenaamde 'aanvullende' adviezen. Het bestuursorgaan kan na ontvangst van een advies zelf beoordelen of afwijzing van de aanvraag of intrekking van een vergunning in verhouding staat tot de mate van gevaar en de ernst van de strafbare feiten. In het kader van deze vergewisplicht kan het bestuursorgaan eventueel een aanvullend advies aanvragen, bijvoorbeeld als er tijdens de zienswijzeprocedure of bezwaarfase nieuwe informatie wordt overgelegd.

52% ernstig gevaar

Het merendeel van de adviesaanvragen door bestuursorganen leidde tot *ernstig gevaar* en *minder mate van gevaar* adviezen van het Bureau. Bij 52% van de reguliere adviezen werd door het Bureau de conclusie getrokken dat er een *ernstig gevaar bestond dat de beschikking van het bestuursorgaan zou worden misbruikt*. Bij het overgrote deel van de afgegeven *ernstig gevaar* adviezen besloot het bestuursorgaan tot intrekking of weigering van de vergunning. Bij 17% van de adviezen concludeerde het Bureau dat er sprake was van een *mindere mate van gevaar*. Op basis van dit advies wordt door bestuursorganen vaak besloten extra voorwaarden te stellen aan de verlening of verlenging van de vergunning. Bij 31% van de adviezen in deze periode werd de conclusie *geen gevaar* getrokken.

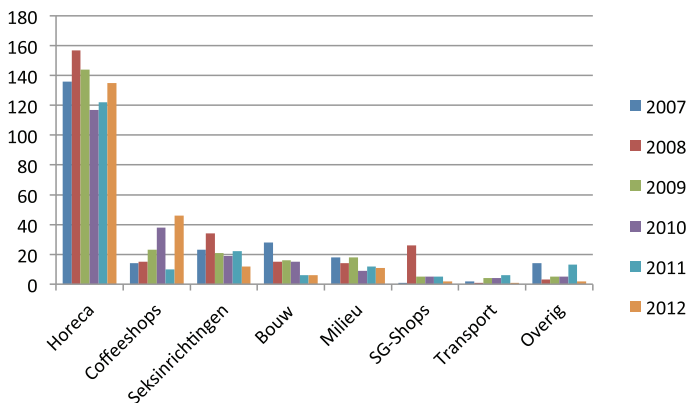

Figuur 1

Mate van gevaar op basis van het totaal aantal uitgebrachte reguliere Bibob-adviezen in de periode van 2003 tot en met 2012

Adviezen per branche

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Bibob in 2003 is het instrument het meest ingezet in de horeca. In de periode 2007-2012 had rond de 60% van de door het Bureau uitgebrachte adviezen betrekking op horeca. Andere sectoren en branches waarin de Wet Bibob wordt toegepast, zijn onder meer coffeeshops, seksinrichtingen en de bouw.

Figuur 2

Verdeling uitgebrachte adviezen per branche in de periode 2007-2012

Wat opvalt is dat er per branche en per jaar grote verschillen zijn in het aantal uitgebrachte adviezen. Voorbeelden hiervan zijn een toename van het aantal adviezen in 2008 over smart- of growshops (SG-shops) en in 2012 over coffeeshops. In 2008 stelden veel gemeenten een vergunningplicht in voor SG-shops als gevolg van de betrokkenheid van deze shops bij illegale hennepcultuur. De toename in 2012 van het aantal zaken die betrekking hadden op coffeeshops was het resultaat van een oproep van de minister van Veiligheid en Justitie aan alle burgemeesters om de coffeeshops binnen hun gemeenten te (laten) screenen.

Blik op de toekomst

Na een voorzichtige start is door de jaren heen het vertrouwen in het instrument bij bestuursorganen gegroeid. Gaandeweg namen de zaken toe waarin met succes de Wet Bibob werd toegepast, vooral in branches als de horeca, coffeeshops en seksinrichtingen. Het Bureau is door haar jarenlange onderzoekservaring uitgegroeid tot hét expertisecentrum op het gebied van de Wet Bibob.

Met de Bibob-wetswijziging per 1 juli 2013 is de wet uitgebreid met nieuwe toepassingsgebieden, zoals vastgoed en de vuurwerkhandel. Er is sprake van een blijvende vraag vanuit maatschappij en politiek om de Wet Bibob te kunnen toepassen in meer branches en sectoren die gevoelig kunnen zijn voor criminele inmenging.

Het doel van de Wet Bibob is het voorkomen van de verwevenheid van boven- en onderwereld. De inzet van de wet is geen doel op zich. Ook met de mogelijkheid het instrument breder in te zetten is het van belang dat de Wet Bibob risicogericht en selectief wordt toegepast. Zo draagt het instrument bij aan een veiligere samenleving en meer vertrouwen van ondernemers in de overheid.